

ГОДИШЕН НАРАТИВЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА 2019

1.ВОВЕД

2.РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТНИ АКТИВНОСТИ

3.ИСТРАЖУВАЧКИ ФИЛМСКИ ФЕСТИВАЛ 2019

1.ВОВЕД

Платформата за истражувачко новинарство и анализи – ПИНА е организација формирана од млади новинари, ентузијастички и професионалци која се залага за промоција и зајакнување на истражувачкото новинарство, медиумската писменост и професионалноста во медиумската средина во Македонија. Покрај тоа, ПИНА се залага и за подобрување и унапредување на состојбата на жените новинарки во медиумите.

ПИНА како еден од своите главни продукти во ноември 2017-та го организираше Истражувачкиот Филмски Фестивал – Скопје (ИФФС), прв настан од ваков тип во Македонија. Програмата на еден од најголемите настани за медиумска писменост во земјата е поделена во два сегменти: филмови посветени на истражувачко новинарство и други медиумски трендови, како и бројни дебати, работилници и говорници од Македонија, регионот, Европа и Америка, фокусирани на теми од полето на новинарството и медиумите.

Секоја година фестивалот има различна тема. Првата година, 2017 та, под слоганот “Whistle in the dark” фестивалот беше посветен на укажувачите, храбрите поединци кои обелоденуваат инфомрации во име на општото добро. Следната 2018 та фокусот беше ставен во потрагата по вистината и борбата против лажните вести “Truth, lies and likes” и последното издание во 2019 та година “Going digital” го насочивме кон дигиталната технологија и новите трендови, односно позицијата на медиумите и новинарите во дигиталната ера. Во 2019-та година програмата на фестивалот доби и нова димензија – со овозможување на интерактивна програма за посетителите кои можеа директно да видат дел од најсовремените медиумски содржини на „Контраст Алџезеира“ кои работат со виртуелна реалност.

Повеќе информации за сите три изданија на фестивалот, програмата и концептот може да се прочитаат на веб страната на фестивалот www.iffs.mk. Фестивалот е организиран во соработка и партнерство со фондацијата “Фридрих Еберт- Скопје”. Гостувањето на говорничката од Контраст Алџезеира, Марија Фернанда Лаурет беше организирано во соработка со УНИЦЕФ Скопје.

ПИНА во 2019 та година основаше и води две новинарски програми – Програмата за жени новинарки и Програмата за мобилно новинарство и активно работи на обуки и менторски процеси по мобилно новинарство и други медиумски теми.

Програмата за жени новинарки на ПИНА нуди два модули – за мобилно и мултимедијално новинарство во кои новинарките се стекнуваат со иновативни новинарски вештини и работат на значајни граѓански теми. Новинарките поминуваа низ менторски процес и работеа на видеа и мултимедијални стории заедно со ментори и потоа сториите се објавуваа на pina.mk. Програмата за жени новинарки третира значајни теми како родовите прашања, човекови права, маргинализирани заедници, медиумска писменост итн.

Програмата исто така има цел да придоее во развојот на кариерата и новинарките и нивниот пат кон уредничките и други лидерски позиции во медиумите. Програмата е формирана во рамки на проектот „Жени новинарки за посилно граѓанско општество“ поддржан од програмата Цивика Мобилитас.

Програмата за мобилно новинарство на ПИНА понуди тренинзи, менторски процес и пракса преку учење и практикување на мобилно новинарство и работа на разни новинарски стории преку мобилни видеа. Учесниците во Програмата работеа на мобилни видеа кои потоа се објавуваа на pina.mk. Програмата за мобилно новинарство беше формирана во рамки на проектот „Преку мобилно новинарство до зголемување на медиумската писменост“. Проектот се реализира со поддршка од грант-програмата на проектот „Медиумите за граѓаните – граѓаните за медиумите“, финансиран од Европската Унија.

Освен на официјалната веб страна www.pina.mk, сите медиумски проекти може да се видат и на фејсбук страните www.facebook.com/pina.mk и <https://www.facebook.com/iffsmk>, твитерпрофилите <https://twitter.com/pinamkd> и <https://twitter.com/iffsmk>, како и официјалниот инстаграм профил [@pina.mk](https://www.instagram.com/pina.mk).

ПИНА е активен партнер и во “Мрежата на млади новинари”, како и во други иницијативи кои придонесуваат за едукација на млади новинари и развој на медиумската писменост во земјава. Организацијата е вклучена и во други проекти до сферата на медиумска писменост, новинарство, човекови права и слобода на говор.

2. РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТНИ АКТИВНОСТИ

Во текот на 2019-та година Платформата за истражувачко новинарство и анализи спроведуваше два големи проекти:

-ЖЕНИ НОВИНАРКИ ЗА ПОСИЛНО ГРАЃАНСКО ОПШТЕСТВО

-ПРЕКУ МОБИЛНО НОВИНАРСТВО ДО ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА МЕДИУМСКАТА ПИСМЕНОСТ

ЖЕНИ НОВИНАРКИ ЗА ПОСИЛНО ГРАЃАНСКО ОПШТЕСТВО

Жените новинарки иако сочинуваат најголем дел од работната сила во медиумите се на секундарно и маргинализирано ниво во управувачките структури. Анализите покажуваат дека медиумите ги поседуваат и управуваат главно мажи. Жените новинарки ја немаат позицијата во медиумите која ја заслужуваат – еднакво да ги водат, управуваат и да одлучуваат за важните одлуки за медиумските содржини. Во медиумите речиси и да нема мултимедијални содржини и користење на модерни и современи дигитални алатки, истражувања и сериозни анализи. Преку Програмата за жени новинарки ПИНА го покренува прашањето за позицијата на жените новинарки во медиумска сфера и општеството.

Формирана е прва програма од ваков вид, воспоставена преку изработка на Курикулум за Програма за жени новинарски, обучувачки процес и менторски процес кој на крајот завршува со конкретни резултати – изработени медиумски производи кои се објавуваат на веб страната www.pina.mki и социјалните мрежи. Фокусот е ставен на важни општествени теми кои нудат поинаков пристап од она што го има во другите медиуми. Видеата се гледани, споделувани и коментирани, што значително ја зголемува видливоста на ПИНА и програмата.

Во овој прокет се вклучени млади новинарки на кои им се нуди можност за поголема независност во својата кариера и дава простор за изработка на темите кои се маргинализирани. Преку обуките кои опфатија иновативни алатки како на пример

мобилното новинарство, новинарките добија надградба на своите вештини која ќе ја пренесат во редакциите и/или ќе ја употребат во натамошната фриленс кариера. Во јавноста Програмата го актуелизираше прашањето за позицијата на жените новинарки во медиумската сфера. ПИНА ја продлабочи и соработката со невладините организации. Преку Програмата потпиша 15 меморандуми за соработка со здруженија на граѓани од разни сектори. Преку меморандумите и средбите со организациите се отворија најразлични можности за соработка и зајакнување на комуникацијата меѓу новинарите и граѓанските организааи. Тие се вклучени и во менторскиот процес, каде на учесниците во неа се даваат препораки за поголема вклученост на преставниците на организациите во изработка на крајните продукти на Програмата. Проектот цела година се одвиваше според планирана динамика и со дополнителни придружни активности со цел да се искористи можноста за развој на поуспешна и поквалитетна Програма за жени новинарки.

Обучувачите и менторите ги водеа новинарките низ сите процеси на програмата. Заедно со тимот на ПИНА учествуваа во создавање на насоките и развој на Курикулумот, преку работни средби и присуство на еден странски експерт. Преку јавен повик беа избрани кандидати за програмата кои сакаат да напредуваат во новинарството и да научат современи алатки и работа според највисоки етички стандарди на теми кои се запоставени во останатите медиуми. Во текот на проектот се спроведе тродневна обука која освен на теоретско ниво овозможи и практични примери за работа на теми кои се фокус на програмата. Младите новинари имаа можност да учат од реномирани новинари од земјава и странство и да изработуваат мултимедијални медиумски производи со современи алатки – мобилно новинарство, инфографици, видео, текст и стории. Оваа обука за мултимедијалниот пристап е реткост за домашните медиуми и затоа се фокусираше на усвојување на мултимедијалните вештини во новинарскиот пристап. Заедно со домашни предавачи и ментори, учесничките во Програмата за жени новинарски учеа за добрата пракса при изработка на мултимедијалните стории и ги договорија следните чекори за практична работа во рамки на Програмата. Како дел од програмата се организираше и јавен настан како дел од Истражувачкиот филмски фестивал Скопје. На единствениот медиумски фестивал во земјата беше организирана дискусија посветена на Програмата за жени новинарски, на која освен за проектот се говореше и за позицијата на жените новинарки во медиумите. На јавниот настан кој го проследија значаен број на граѓани беше покажана и дел од работата на жените новинарки во програмата.

Како резултат од Програмата се зајакнаа капацитетите на 20 млади новинарки кои учествуваа наизменично на двете обуки. Беа изготвени 20 до 30 концепти за медиумски производи – стории, анализи, видео прилози, инфографици, мобилни видеа, текстови и фотографии. Се зајакнаа капацитетите на 20 млади новинарки за користење на алатки за изработка на мултимедијалните содржини

Дополнителен резултат е и зголемената свест за позицијата на жените новинарки во општеството. Преку активностите и продуктите на програмата, проектот влијаеше за зголемување на свеста за позицијата на жените новинарки во медиумската сфера.

Новинарките ги нема во доволен број во управувачите структури на медиумите, во редакциите неретко има сексизам и хомофобија, токму преку Програмата и активностите ги адресиравме овие проблеми во јавноста и влијаеме на свеста за да се промени ваквата ситуација.

Овој проект во фокус ги стави темите кои се маргинализирани во традиционалните медиуми а важни за граѓанското општество и граѓаните.

Преку двете одржани обуки и менторскиот процес се зајакнати капацитетите на новинарките, а темите кои ги отвори Програмата носат добра видливост за ПИНА.

ПРЕКУ МОБИЛНО НОВИНАРСТВО ДО ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА МЕДИУМСКАТА ПИСМЕНОСТ

ПИНА преку овој проект ја разви првата Програма за мобилно новинарство. Во земјата, практичната работа со мобилно новинарство е на ниско ниво, а ПИНА преку оваа Програма и целиот проект успеа да ја крене свеста за можностите и алатките кои ги нуди овој жанр на новинарство. Преку крајните производи на проектот, но и јавната дискусија на медиумскиот фестивал ИФФС, покажавме што се може новинарите, но и помалку искусните млади новинари да изработат со мобилниот телефон и со бесплатните апликации кои им се на располагање и како тоа да го вклучат во секојдневната работа посветена на јавниот интерес. Проектот преку Програмата за мобилно новинарство се фокусираше на суштински прашања на локално ниво и учесниците во Програмата, произведоа видеа кои ги опфаќаат дел од овие теми. Младите новинари ги посветија своите видеа на однапред договорените теми во менторскиот процес, со што нивните крајни производи беа посветени на важни општествени теми како родовата еднаквост, родовите прашања, медиумската писменост и климатските промени и теми кои директно ги засегаат разните заедници во општеството.

Во однос на обезбедувањето учесници за Програмата за мобилно новинарство, со цел да оставиме простор за повеќе кандидати и млади кои ќе се приклучат во процесот, имавме проширување на критериумите за пријава и дозволивме да се пријават сите млади кои се заинтересирани за учење на мобилното новинарство, како и продолжување на првичниот краен рок за пријавување. Ова резултираше со значајно поголем број на апликации и пријавени за Програмата за мобилно новинарство, а на крајот добивме одлична група на млади која работи на видеа посветени на значајни теми во нашето општество кои ќе ја подигнат медиумската писменост.

ПИНА ја искористи шансата преку овој мал проект да создаде цела Програма за мобилно новинарство, со воспоставен Курикулум, менторски процес и процес на практична работа во кој учесниците во нашата програма освен што активно учествуваа во зголемувањето на медиумската писменост, исто така научија да работат мобилно новинарство на зададени општествени теми. Проектните цели се целосно остварени, но исто така е важно што и резултатите кои се ветени и квантитавно и квалитативно се целосно остварени. Нашите целни групи - младите новинари, активно учествуваа во обуката и менторскиот процес и преку практична работа учеа да создадат мобилни видеа, додека крајните корисници сега ги гледаат резултатите на програмата и сработеното од проектот, преку објавените видеа на нашата веб страна и сите други канали на социјалните мрежи. Исто така тие имаа можност да бидат и активно вклучени во дискусија за мобилното новинарство и развојот на Програмата, преку јавен настан на ИФФС, медиумскиот фестивал, каде посветивме една од дебатите целосно на проектот.

На јавноста и презентиравме 5 мобилни видеа произведени од учесниците :

<https://pina.mk/2886-napredokot-vo-naukata-bara-vlozhuvane/>

<https://pina.mk/2895-obrazovaniето-ne-pottiknuva-kritichki-odnos-kon-mediumskite-sodrzhini/>

<https://pina.mk/2946-kolku-zemjava-e-podgotvena-za-klimatskite-promeni/>

<https://pina.mk/2974-stereotipi-za-zhenite-vo-uchebnitsite/>

<https://pina.mk/2988-selektiraneto-na-otpad-se-ushte-na-nisko-nivo/>

3. ИСТРАЖУВАЧКИ ФИЛМСКИ ФЕСТИВАЛ 2019

Платформата за истражувачко новинарство и анализи – ПИНА заедно со партнерите ФЕС – Скопје од 31 октомври до 2 ноември во 2019 година во Кино Култура по трет пат го организираа Истражувачкиот Филмски фестивал – Скопје, неколкудневен настан посветен на новинарството и медиумите.

Програмата на фестивалот беше поделена во неколку сегменти со филмови посветени на истражувачкото новинарство и други медиумски трендови, како и бројни дебати, работилници и говорници од Македонија и странство, кои под мотото “Кон дигиталното” од различни аспекти ја разгледуваа позицијата на медиумите и новинарите во дигиталната ера.

Со интерактивната содржина на третиот ИФФС, за прва пат на фестивалот на посетителите им понудивме увид во виртуелната и аугментирана реалност. Во холот на киното Култура со помош на VR очила фестивалските гости имаа прилика одблизу да ги доживеат документарните приказни на иновативното студио Контраст од дигиталниот оддел на Ал Џезира, а преку интерактивниот краток филм “Крадејќи ти ги чувствата” беа во можност да откријат како апликациите користејќи вештачка интелигенција ги читаат емоциите од нивното лице. Сите настани беа бесплатни и отворени за сите посетители. Овој дел од програмата на ИФФС беше поддржан од УНХЦР Скопје.

Фестивалот беше отворен со панел дискусија посветена на борбата за опстанок и интегритет на новинарството во светот на социјалните медиуми, по неа прикажан документарниот филм за скандалот со Кембриџ аналитика – The Great Hack за злоупотребата на личните податоци на Фејсбук корисниците. За предизвиците со кои се соочуваат медиумите денес и насоките во кои може да се исползуваат иновативните алатки, новинарката Ана Зафирова разговараше Марија Фернанда Лаурет од Контраст и Ана Јакимовска, докторка на науки од областа на вештачката интелигенција, која има работена во престижни британски медиуми како Guardian, Sky News, BBC и Channel 4.

Дел од богатата фестивалска програма беа и актуелните домашни теми, ги слушнавме ставовите и стравовите на искусни новинари врзани со предложениот акциски план на Владата за борба против дезинформации и лажни вести.

Фестивалот исто како и претходните години понуди широка палета на работилници и разговори за најновите трендови во медиумите и на социјалните мрежи. Со гостинката од Германија, Верена Ламерт разговаравме како успешно да се користи Инстаграм за пласирање на горливите прашања кои ја засегаат помладата публика. На фестивалот беа презентирани и делови од двете активни програми – Програмата за жени новинарки и Програмата за мобилно новинарство, на кои преку разговори се запознавме за можностите за развој на мобилното новинарство во земјава и за предизвиците на жените новинарки

Се разгледа и патот кон дигиталното на домашните редакции, а покрај дискусијата на оваа тема, новинарите имаа можност да го разгледаат примерот за дигитализација на редакцијат од финансискиот јавен сервис на работилница со гостинот од Финска, Матијас Еркиле.

Филмската програма опфати документарци за децентрализиран интернет (The Decentralized Web is coming), модерирање на содржините што се шират по социјалните медиуми (The Cleaners), онлајн закани кон новинарки (A Dark Place), за ширењето на десничарската пропаганда во Европа (How Steve Bannon’s far-right Movement’ stalled in Europe) и за иновативниот истражувачки колектив Белингкет (Bellingcat – Truth in a Post – Truth World).

Во 2019 – та година ИФФС првпат прикажа и игран филм, драмата “Официјални тајни” заснована на вистински случувања. Филмот каде глумицата Кира Најтли ја игра Кетрин Ган која споделувајќи тајни документи се обидела да ја спречи американската инвазија врз Ирак се прикажа во Младинскиот културен центар како дополнителна програма на третото издание на Истражувачкиот Филмски фестивал Скопје.

Гостување на „Браќа Манаки“

Во дополнителната програма во рамките на фестивалот „Браќа Манаки“ во септември 2019 –та година, ПИНА одржа дискусија на тема „Жените новинарки и предизвиците во ризични ситуации“. Модератор на настанот беше Претседателката на ПИНА, Кристина Озимец, а за високо ризичните ситуации со кои се соочиле говореа новинарките Милка Смилевска, Душица Мрѓа и Елеонора Мемети. Настанот се одржа по покана на фестивалот „Браќа Манаки“ кон ПИНА и Истражувачкиот филмски фестивал Скопје.

